

Aan de raad

Onderwerp: Initiatiefvoorstel Bibliotheekbeleid

1. Samenvatting raadsvoorstel

Bij de voorjaarsnota in 2004 is aan de bibliotheek een structurele bezuinigingstaakstelling opgelegd. Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2006 heeft de raad de bezuinigingstaakstelling voor 2007 uitgesteld. En met de begroting 2008 zijn de totale bezuinigingen op de bibliotheek grotendeels ongedaan gemaakt.

Sinds de voorjaarsnota 2006 dringt de raad er al op aan om de visie op het bibliotheekwerk te bespreken, om zo haar kaderstellende rol te kunnen vervullen. Uiteindelijk heeft het college wel een nota uitgebracht, maar tegen alle afspraken in is door het presidium besloten om de discussie bij de behandeling van de voorjaarsnota te voeren. Echter in de voorjaarsnota 2008 wordt nergens ingegaan op het bibliotheekbeleid. Er worden geen keuzes gemaakt of voorstellen geformuleerd. Daardoor is een inhoudelijke discussie bij de behandeling van de voorjaarsnota 2008 onmogelijk. Deze discussie zal dus op een ander moment moeten plaatsvinden. Daarom komt de ChristenUnie fractie nu met dit initiatiefvoorstel.

De bibliotheekorganisatie in Almelo is een van de eerste geweest die gestart is met het proces van bibliotheekvernieuwing. Rond de eeuwwisseling gold zij in vele opzichten als voorbeeld voor andere bibliotheken in Nederland. Deze positie heeft Almelo, mede als gevolg van de opgelegde bezuinigingen, niet vast kunnen houden.

Veel inwoners lenen boeken en literatuur in de bibliotheek. Niet alle gezinnen (kunnen) beschikken over informatie. Veel gezinnen missen sociale contacten. Culturen moeten met elkaar in contact gebracht worden. En in de huidige samenleving is lezen lang niet altijd meer vanzelfsprekend. En Almelo wil het wijkgericht werken versterken. De bibliotheek vervult ook in Almelo hierin een belangrijke maatschappelijke functie.

In Nederland is een proces van bibliotheekvernieuwing in gang gezet. Voor het bepalen van de "kwaliteit" van de bibliotheek zijn criteria ontwikkeld. De mate waarin de bibliotheken hieraan voldoen wordt jaarlijks gemeten en beoordeeld. Certificering is daar een onderdeel van. Daarnaast is er in 2007 een benchmarksysteem voor bibliotheken ontwikkeld.

Recente studies geven aan dat de maatschappelijke functie van de bibliotheek ook in de toekomst belangrijk blijft. Het belang van op maat gesneden digitale dienstverlening neemt echter sterk toe. De bibliotheek zal daar op in moeten spelen.

Recentelijk heeft de Stuurgroep Bibliotheken gepleit voor verhoging van de overheidsbijdragen aan het bibliotheekwerk.

Zowel de raad als het college willen dat de bibliotheek haar maatschappelijke functie zo goed mogelijk kan (blijven) vervullen. Dan zullen duidelijke keuzes moeten worden gemaakt.

Op basis van een afweging van voor- en nadelen van diverse alternatieven wordt voorgesteld om er voor te kiezen om de huidige 3 vestigingen open te houden en te zorgen dat deze voldoen aan de eisen van bibliotheekvernieuwing en certificering.

Het is wenselijk dat bestuur/directie van de bibliotheek op basis van het benchmarksysteem voor bibliotheken een sterktezwakte analyse uitvoert en (operationele) doelen formuleert met maatregelen die nodig zijn om de bibliotheekvernieuwing te (kunnen) realiseren. En om daarbij aan te geven welk budget van de gemeente daarvoor nodig is en met welke externe gelden rekening is gehouden. De maatregelen zullen jaarlijks moeten worden geëvalueerd.

In de begroting 2009 moet dit dan vertaald worden naar de benodigde financiële middelen.

2. Waarom naar de raad

2.1. Bezuinigingen

Bij de voorjaarsnota in 2004 is aan de bibliotheek een totale structurele bezuinigingstaakstelling opgelegd van € 215.000, n.l. 2005: € 45.000, -, 2006: € 50.000, - en 2007: € 120.000, -. De bezuinigingstaakstelling voor 2005 en 2006 is gerealiseerd.

Het bestuur van de bibliotheek heeft tijdens een op 9 mei 2006 door de fracties van ChristenUnie en VVD belegde informatiebijeenkomst aangegeven dat de filialen moeten sluiten wanneer de bezuinigingstaakstelling voor 2007 ook nog moet worden gerealiseerd.

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2006 heeft de raad het amendement aangenomen om "de taakstellende bezuiniging voor de bibliotheek voor het begrotingsjaar 2007 te verminderen met een bedrag van € 120.000, -, in afwachting van een integrale afweging van de maatschappelijke effecten van de bezuinigingen en om een mogelijke sluiting van twee bibliotheekfilialen te voorkomen". Hiermee is de bezuinigingstaakstelling voor 2007 uitgesteld.

In de begroting 2008 is voorgesteld om "met ingang van het jaar 2008 een structureel bedrag van € 200.000 beschikbaar te stellen voor de bibliotheekvernieuwing". Door het aannemen van de begroting zijn de totale bezuinigingen op de bibliotheek vrijwel geheel ongedaan gemaakt.

Maar binnen de raad leeft de vraag of het thans beschikbare budget wel voldoende is om de gewenste bibliotheekvernieuwing vorm te geven. Ook het college is die mening toegedaan gezien de opmerking van de wethouder in zijn 2^e termijn bij de behandeling van de voorjaarsnota 2007: "Als het ons lukt om in ieder geval de bezuinigingen op de bibliotheek ongedaan te maken - bij de begroting 2008 zullen we met voorstellen daartoe komen - dan hebben we in ieder geval al een stapje in de goede richting gezet".

En bij de behandeling van de begroting 2008 zei de wethouder in zijn eerste termijn dat "én het openhouden van de filialen én het voor honderd procent op orde krijgen van de bibliotheekvernieuwing met € 200.000,-- een behoorlijke klus, zo niet een onmogelijke klus zal worden."

Maar dit kan pas beoordeeld worden wanneer:

- De raad heeft aangegeven welke functie de bibliotheek in Almelo moet vervullen en op welke manier
- Bestuur/directie van de bibliotheek doelen en maatregelen heeft geformuleerd en heeft aangegeven wat nodig is om de afgesproken taakstelling te realiseren.

2.2. Visie

2.2.1. Meningen raad en college

Sinds de voorjaarsnota 2006 is duidelijk dat een meerderheid in de raad tegen de sluiting is van de filialen van de bibliotheek. Dat blijkt o.a. uit het aannemen van het amendement bij de behandeling van de voorjaarsnota 2006 dat "een mogelijke sluiting van de twee bibliotheekfilialen moet worden voorkomen".

De raad vraagt sindsdien voortdurend om een visie. Om op basis hiervan met het college te discussiëren.

Diverse fracties hebben benadrukt dat de raad de kaders voor het bibliotheekbeleid moet vaststellen. Deze kaders moeten vervolgens door het bestuur van de bibliotheek verder uitgewerkt worden. Op basis hiervan kan dan worden vastgesteld welk budget er uiteindelijk nodig is om deze visie te realiseren.

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2006 en 2007 en de begroting 2008 is dit door diverse fracties in de raad herhaald.

In de begroting 2008 (blz. 42) verwoord het college haar visie als volgt:

"Ten aanzien van het bibliotheekwerk staat Almelo op het punt een aantal keuzes te maken. **Deze te maken keuzes moeten naar de mening van het college resulteren in een bibliotheekvoorziening in Almelo die zich in de toekomst weer kan meten met de top van Nederland.**

Daar hoort een voorbehoud bij: de belangrijkste functie van bibliotheken is die van deskundige, betrouwbare en neutrale informatiemakelaar. Dat zal ook in de toekomst zo blijven. Alleen de wijze waarop deze functie wordt vervuld moet naar onze mening vernieuwend zijn en vooral ook vernieuwend blijven".

2.2.2. Toezeggingen

Vanaf de behandeling van de voorjaarsnota 2006 heeft het college toegezegd aan de raad een visie aan te bieden, zoals blijkt uit de volgende citaten:

"De structurele invulling van deze taakstelling wordt betrokken bij een uit te werken gemeentelijke visie op de toekomst van de bibliotheek. In deze notitie zal uitgebreid worden ingegaan op het vernieuwingsproces waarin bibliotheken op dit moment verkeren als gevolg van ontwikkelingen als ontleding en de relatief snelle opkomst

van het internet. De centrale vraag waarop de visie een antwoord moet geven is hoe de bibliotheek nieuwe stijl vorm moet worden gegeven en wat de financiële consequenties daarvan zijn. We verwachten de gemeentelijke visie in de loop van het jaar 2007 af te kunnen ronden zodat de uitkomsten betrokken kunnen worden bij uiterlijk de voorjaarsnota van volgend jaar of zoveel eerder als mogelijk is." (Voorjaarsnota 2007, blz. 15)

De raad heeft vlak voor de behandeling van de begroting 2008 de nota "Visie Bibliotheekbeleid" ontvangen. Bij de behandeling van de begroting 2008 heeft de wethouder gezegd in zijn tweede termijn "natuurlijk willen wij heel vroeg in het ontwikkeljaar 2008 de notitie met de raad bespreken die er nu ligt ten aanzien van de bibliotheek. Wij wachten heel graag een datumvoorstel daarvoor af van het presidium."

In de rondvraag van de Voorbereidende raad van 20 november 2007 heeft de ChristenUnie fractie gevraagd: "Kan het college aangeven wanneer ze de notitie "Visie Bibliotheekbeleid", in de vorm van een raadsvoorstel, voor bespreking in de cyclus van de raad zal agenderen"? Wethouder Kuiper antwoordde daarop: "Dat het college niet agendeert. Dit wordt gedaan door het presidium en de griffie. Er wordt alles aan gedaan om het onderwerp voor 12 februari 2008 te agenderen".

Echter begin februari ontving de raad plotseling een nieuwe notitie "Bibliotheekbeleid". In een begeleidend schrijven d.d. 25-01-08 geeft het college aan dat het hier om een ambtelijk stuk gaat, waarover het college (nog) geen besluit heeft genomen. Op 29-02-08 ontving de raad een ander begeleidend schrijven. Daarin merkt het college op "dat de uiteindelijke besluitvorming over de toekomst van het bibliotheekwerk plaats moet vinden bij de behandeling van de voorjaarsnota 2008. Het u toegezonden stuk dient dan ook mede ter onderbouwing hiervan". Plotseling komt het college dus op haar toezegging terug om de visie apart in de raad te bespreken.

Vervolgens heeft de ChristenUnie fractie het presidium gevraagd om de notitie "Bibliotheekbeleid", voorzien van een raadsvoorstel, op de agenda van de raad te zetten, conform eerdere toezeggingen. Want naar de mening van de ChristenUnie fractie leent deze notitie zich bij uitstek voor een richtinggevende discussie in de raad, mede omdat in deze notitie mogelijke alternatieven worden opgesomd met de voor- en nadelen en de bijbehorende kosten. Daarnaast geeft de notitie ook zelf aan dat "een volledige visie op het bibliotheekwerk niet valt te produceren als niet eerst voorgesorteerd wordt op een van de drie genoemde alternatieven."

Het presidium heeft echter besloten om de vraag van de ChristenUnie fractie niet te honoreren, maar om de notitie te betrekken bij de discussie over de voorjaarsnota 2008.

Maar in de voorjaarsnota 2008 wordt nergens meer over de visie op het bibliotheekwerk gesproken. Het college maakt geen verdere inhoudelijke keuzes.

Naar de mening van de ChristenUnie fractie blijft een inhoudelijke discussie noodzakelijk over de visie van de raad op de bibliotheek. Zo'n discussie is op basis van de voorjaarsnota 2008 vrijwel onmogelijk. Dit initiatiefvoorstel is bedoeld om een inhoudelijke discussie toch mogelijk te maken.

3. Voorstel

Voorgesteld wordt om te besluiten:

- 1) Dat de hoofdvestiging en de beide filialen open moeten blijven
- 2) Dat deze vestigingen gecertificeerd moeten zijn
- 3) Bestuur/directie van de bibliotheek te vragen om vóór 1 september 2008, op basis van het landelijke benchmarkstelsel bibliotheken:
 - a) Een sterktezwakte analyse uit te voeren
 - b) (Operationele) doelen te formuleren
 - c) Maatregelen te formuleren om deze doelstellingen te bereiken en deze vast te leggen in jaarschrijven
 - d) Aan te geven welk budget van de gemeente daarvoor nodig is en met welke gelden van derden rekening is gehouden
- 4) Het college te verzoeken om de raad over de uitkomst te informeren
- 5) De uitkomsten te betrekken bij de begroting voor 2009
- 6) Dat de bibliotheek jaarlijks rapporteert of de maatregelen het gewenste resultaat hebben gegeven en/of aanvullende maatregelen zijn vereist
- 7) Dat de raad hierover jaarlijks wordt geïnformeerd.

4. Argumentatie

Voor dit onderdeel is o.a. gebruik gemaakt van de ambtelijke notitie "Bibliotheekbeleid" d.d. februari 2008.

4.1. De bibliotheek in Almelo

In de tweede helft van de jaren negentig heeft Almelo haar bibliotheekorganisatie grondig vernieuwd. Zowel de hoofdvesting als de twee filialen zijn inmiddels gehuisvest in nieuwe of vernieuwde gebouwen die helemaal voldoen aan de eisen van een moderne bibliotheek. De hoofdvesting is een van de belangrijkste iconen van de binnenstad en heeft jaren als voorbeeld voor heel Nederland (en zelfs internationaal) gediend. Daarnaast is de bibliotheekorganisatie in Almelo een van de eerste geweest die gestart is met het proces van bibliotheekvernieuwing. Dat heeft zo rond de eeuwwisseling geresulteerd in een bibliotheekorganisatie die in vele opzichten als voorbeeld gold voor andere bibliotheken in Nederland. De bibliotheek was zowel qua gebouw als organisatie de trots van Almelo.

Deze positie hebben we niet vast kunnen houden omdat veel bibliotheken zich in de afgelopen jaren vernieuwd hebben en elementen hebben overgenomen van het bibliotheekbeleid in Almelo. Terwijl Almelo juist aan de bibliotheek een forse bezuinigingstaakstelling heeft opgelegd.

4.2. Maatschappelijke functie van de bibliotheek

De raad zal moeten aangeven welke maatschappelijke functie de bibliotheek in Almelo moet vervullen. Daarvoor kan het in 2002 verschenen rapport "Open poort tot kennis" van de commissie Meyer als uitgangspunt worden gebruikt. Hierin worden als de belangrijkste functies van de bibliotheek genoemd:

- **Kennis en informatie.** De bibliotheek moet dé plek zijn waar je betrouwbare en volledige informatie over vrijwel elk onderwerp kunt vinden.
- **Ontwikkeling en educatie.** De bibliotheek heeft een belangrijke rol bij volksontwikkeling, zowel voor jongeren als voor volwassenen.
- **Kunst en cultuur.** De bibliotheek kan en moet de plaats zijn waar ruimte is voor allerlei culturele uitingen. In de binnenstad is zij aanvullend op het aanbod van de grote stedelijke aanbieders en in de wijken en stadsdelen is zij vaak een van de weinige professionele partners die culturele activiteiten op wijkniveau aan kan bieden.
- **Lezen en literatuur.** Dit is en blijft een van de belangrijkste functies van de bibliotheek.
- **Ontmoeting en debat.** Op stedelijk niveau als ontmoetingsplek voor het cultureel- en maatschappelijk actieve deel van de bevolking en op wijkniveau daar waar gewenst aanvullend op de andere wijkvoorzieningen.

Deze functies zijn vooral essentieel voor gezinnen die niet (kunnen) beschikken over informatie over bepaalde onderwerpen en/of weinig sociale contacten hebben. Bibliotheken zijn voor hen een belangrijke ontmoetingsplaats en mogelijkheid om informatie te krijgen.

De jeugd groeit op in een beeldcultuur, waarbij internet een belangrijke rol speelt. Lezen is lang niet altijd meer vanzelfsprekend. De bibliotheek heeft een belangrijke rol in het stimuleren van lezen.

De maatschappelijke functie kan het best worden vervuld wanneer de voorzieningen zo dicht mogelijk bij de burgers zijn "georganiseerd", dus door de bibliotheek een plaats te geven in het wijkgerichte werken.

In onderstaande tabel van het **aantal uitleningen** is te zien welke rol de huidige vestigingen in Almelo vervullen:

	Centrale	Heracles	Schelfhorst	Wisselbibliotheek	Totaal
Volwassen	193.803	52.869	54.194	3.672	304.538
Jeugd	81.158	73.149	48.908	222	203.227
Totalen	274.961	126.018	103.102	3.684	507.765

Deze maatschappelijke functie is verder uitgewerkt in het proces van bibliotheekvernieuwing (zie 4.3.)

4.3. Bibliotheekvernieuwing

Het landelijke proces van bibliotheekvernieuwing is nu in de fase gekomen dat gemeenten kunnen beoordelen of hun bibliotheken voldoen aan de minimumeisen die aan een "bibliotheek moderne stijl" worden gesteld. De eisen van bibliotheekvernieuwing zijn:

4.3.1. De bibliotheek is er voor iedereen

Een zich vernieuwende bibliotheek is aan te merken als een laagdrempelige en goed bereikbare voorziening, die bij voorkeur is gelegen in de buurt van andere frequent gebruikte voorzieningen, zoals een gezondheidscentrum, school, wijkgebouw of winkelcentrum. Er kan ook sprake zijn van gedeelde huisvesting onder hetzelfde dak. Het assortiment van de bibliotheek is zowel divers (breed) als specifiek (diep). Het assortiment is door zijn diversiteit aantrekkelijk voor zo veel mogelijk bevolkingsgroepen. De bibliotheek bedient een breed scala aan doelgroepen, waarbij zij ervoor kan kiezen om zich te specialiseren in een aanbod voor bepaalde doelgroepen. Bovendien wordt de collectie zoveel mogelijk toegankelijk en aantrekkelijk gemaakt voor gebruikers met lees- of leerproblemen, met aanbod en advies voor onder andere dyslectici, laaggeletterden en anderstaligen. Het gebouw heeft zowel aan de buiten- als aan de binnenkant een eigentijdse aankleding en entourage, met professionele medewerkers die hulp bieden waar dat nodig is (adequate vraagbemiddeling). De openingstijden zijn aangepast aan het publiek. De collectie is overzichtelijk gepresenteerd, met een duidelijke bewegwijzering. Voor diverse gebruikersgroepen worden introductiebijeenkomsten georganiseerd om hen wegwijs te maken in de (mogelijkheden van de) bibliotheek. De accommodatie nodigt uit tot enerzijds het *zoeken*, en anderzijds het *raadplegen* van een overzichtelijk en goed toegankelijk gemaakt assortiment. Het verblijf wordt aantrekkelijker gemaakt door prettige catering en door de mogelijkheid kranten en tijdschriften in rust en stilte in te zien. Als **criteria** hiervoor gelden: 1a. Bereikbaarheid en toegankelijkheid, 1b. Entourage en inrichting. 1c. Bejegening en klantvriendelijkheid, 1d. Overzichtelijkheid, 1e. Uitnodigend tot verblijf voor diverse categorieën, 1f. Collectie en doelgroepen.

4.3.2. De bibliotheekproducten zijn gemakkelijk toegankelijk

Dat geldt zowel fysiek als digitaal. Iedere inwoner van Nederland heeft volledige en onbelemmerde toegang tot de gezamenlijke Collectie Nederland. Collectie betekent in dit opzicht 'alle informatiedragers': drukwerk, audiovisuele media en digitale informatiedragers. De producten in de bibliotheek worden overzichtelijk en aantrekkelijk gepresenteerd. Digitalisering biedt de mogelijkheid om op afstand te zoeken in het assortiment van de bibliotheek zelf, in dat van andere bibliotheken en in diverse regionale en landelijke databases. Digitalisering houdt onder andere in dat burgers vanachter elke PC met internetverbinding de collectie 24 uur per dag kunnen raadplegen en publicaties kunnen reserveren (o.a. Al@din en Bibliotheek.nl). Bovendien heeft de vernieuwde basisbibliotheek een website die voldoet aan de criteria van overzichtelijkheid, een aantrekkelijke en eigentijdse presentatie en een brede toegankelijkheid voor diverse bevolkingsgroepen. Als **criteria** hiervoor gelden: 2a. Fysieke toegankelijkheid, 2b. Digitale toegankelijkheid.

4.3.3. De bibliotheek staat midden in de samenleving

Zij legt een externe oriëntatie aan de dag en is sociaal ingebed. Als dienstverlenende instelling ontleent zij immers haar bestaansrecht aan de behoefte die er leeft in de haar direct omringende samenleving. Belangrijk is dat horizontale samenwerkingsverbanden worden aangegaan met andere (culturele en maatschappelijke) instellingen. Gevolg daarvan is dat er op bibliotheekdirecteuren een beroep wordt gedaan als cultureel ondernemer. Een externe oriëntatie impliceert dat een vernieuwde basisbibliotheek als een spin in het web zit van lokale en regionale instellingen en organisaties, waarmee ze allianties sluit en nauw samenwerkt. Daarbij gaat het niet alleen om de scholen (basis, voortgezet en ROCs), maar ook om welzijnsinstellingen, voorzieningen voor kunst en cultuur (muziekpodia, musea, kunstgalerieën, theater) en verenigingen/organisaties van senioren, jongeren, of allochtonen. In de bibliotheek wordt actief informatie aangeboden over het sociale en culturele aanbod van activiteiten in de omgeving. Ook worden er sociale en culturele activiteiten georganiseerd, zoals exposities, themabijeenkomsten of debatten over actuele thema's, schrijversbezoeken, literaire cursussen, etc. Daarbij behoort een adequate accommodatie, met audiovisuele faciliteiten (beamer, flat screen, geschikte ruimtes, vitrines met bezienswaardigheden op het vlak van heemkunde). De externe oriëntatie komt ook tot uiting in de gerichte afstemming op cultuurhistorische, politieke en beleidsmatige aspecten van stad en regio. Daartoe heeft de basisbibliotheek direct overleg met de gemeente. De collectie geeft informatie over het beleid van de gemeente en van de nationale overheid, en ondersteunt het lokale en regionale beleid. Zo zal de basisbibliotheek een aanbod moeten hebben op het bestrijden van achterstanden van kinderen met leerachterstanden, of het integreren van immigranten, wanneer dat onderdeel is van het gemeentelijk beleid. Daarnaast heeft de bibliotheek ook een eigen verantwoordelijkheid waar het gaat om objectieve en veelzijdige informatie en educatie op het gebied van diverse maatschappelijke terreinen. Als **criteria** hiervoor gelden: 3a. Solo of samen, 3b. Smal of breed.

4.3.4. In de bibliotheek is niemand te oud of te jong om te leren

De vernieuwde basisbibliotheek sluit aan op het concept van 'een leven lang leren'. Het aantrekkelijk blijven voor jongvolwassenen en oudere volwassenen en het vasthouden van deze gebruikers, is een nieuwe uitdaging voor basisbibliotheken. Dat betekent dat er niet alleen de –meer gebruikelijke – collectie is voor 4 tot 16 jarigen (de schoolplichtige leeftijd), maar dat er ook aanbod is op het vlak van voor- en voerschoolse educatie (0-4 jarigen). Bovendien zal de collectie en dienstverlening aantrekkelijk moeten zijn voor jongeren (16-23 jaar) – met name voor de 'kansarme' groepen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. En er zal een voldoende aanbod moeten zijn voor volwassenen, inclusief ouderen. Volwasseneducatie kan onder andere de vorm hebben van taalcursussen, culturele cursussen of cursussen gericht op het wegwerken van achterstanden (bijvoorbeeld

basiscursussen PC). Voor het gebouw betekent dit dat er ruimtes zijn die zich daarvoor lenen met beamers en projectschermen, en plekken die ingericht zijn voor zelfstudie, met Pc's en koptelefoons. Als **criteria** hiervoor gelden: 4a. Aanbod van cursussen, 4b. Cursus- en studieruimte.

4.3.5. De bibliotheek is consequent vernieuwend

Bibliotheekvernieuwing houdt in dat basisbibliotheken actief bezig zijn met het vernieuwen van de collectie en het afstemmen van het aanbod op de voortdurend veranderende omgeving. Dit komt onder andere tot uiting in de mate waarin vernieuwing op de agenda staat van een basisbibliotheek, het overleg met en de afstemming op lokale en regionale instellingen of beleid, en het organiseren van steeds nieuwe projecten. Daarbij is het belangrijk dat niet op ad hoc basis wordt gewerkt, maar vanuit een gerichte beleidskeuze voor specifieke speerpunten.

4.3.6. Huidige situatie

De bibliotheek Almelo voldoet op dit moment aan een aantal eisen; m.n. lokale spreiding, openingstijden, gratis internet en gratis jeugdabbonementen tot 18 jaar zijn reeds gerealiseerd.

Op de volgende onderdelen voldoet de bibliotheek niet:

- **Collectievernieuwing.** De certificeringsnorm is dat jaarlijks 10% van de collectie vernieuwd moet worden. Dat alleen kost ongeveer € 225.000,--. De bibliotheek geeft echter aan dat zij met een bedrag van € 100.000,-- vermoedelijk aan de norm kan voldoen. De rest is deels op te lossen doordat de bibliotheek haar collectie kan inkrimpen en door een deel van haar middelen anders te alloceren.
- **Budget voor innovatie en vernieuwing** moet 5 % van de exploitatie zijn. In dat geval gaat het om een bedrag van € 113.693,--. Ook hier zit enige rek in omdat de bibliotheek Almelo tot 2004 relatief veel in haar innovatie heeft geïnvesteerd en daar nog in zekere mate op kan interen, een bedrag van € 100.000,-- is echter het uiterste minimum dat voor deze functie vereist is.
- **Een scholingsbudget** van 3 % van de bruto loonsom, in Almelo is dat € 34.720,- .

4.4. Recente ontwikkelingen

Er zijn een aantal recente ontwikkelingen op het gebied van de bibliotheek, die in dit verband genoemd moeten worden.

4.4.1. Landelijke ontwikkelingen

In het kader van de bibliotheekvernieuwing is (in de Bibliotheek monitor 2007) extra aandacht gevraagd voor:

- **Gemeentelijk opdrachtgeverschap.** Er moet meer aandacht besteedt worden aan de rol van de gemeente als beleidsbepaler en aan de wisselwerking daarvan met de bibliotheek. Binnen het gemeentelijke opdrachtgeverschap vallen: *techniek* (beleidsvisie, contract, communicatie en innovatieagenda), *inhoud* (de gemeente kan de bibliotheek inzetten voor het verwezenlijken van verschillende doelen, b.v. voor cultuur, zorg, informatie) en *relatie* (professionele invulling rol en verantwoordelijkheid beleidsmedewerker).
- **Landelijke collecties.** In 2008 en 2009 zullen de plannen voor landelijke collecties worden uitgewerkt.
- **Certificering.** Het certificeringsmodel moet aangevuld worden met outputdoelstellingen en met eisen ten aanzien van de mate waarin de bibliotheek haar klanten naar tevredenheid bedient.
- **Gebruikersonderzoek.** Gebruikersonderzoek moet een onderdeel worden van de reguliere werkprocessen.
- **Benchmarking.** In 2007 is een landelijk benchmarksysteem operationeel geworden. Het dient vanzelfsprekend te worden dat bibliotheken hun prestaties met die van andere bibliotheken vergelijken.
- **Financiële middelen.** In 2007 is er door gemeenten gemiddeld € 25,25 per inwoner aan de bibliotheek uitgegeven. De VNG heeft gepleit voor het verhogen van de overheidsbijdrage aan het bibliotheekwerk.

4.4.2. Studie "De openbare bibliotheek 10 jaar van nu"

Recent is de studie "De openbare bibliotheek 10 jaar van nu" verschenen, geschreven door Huysmans en Hillebrink.

Daarin worden de volgende verwachtingen geschetst:

- **Lezen en literatuur.** Over 10 jaar is dit nog steeds een belangrijke functie van de Bibliotheek.
- **Ontwikkeling en educatie.** Vooral voor basisschoolkinderen blijft dit een belangrijke functie. In brede buurtscholen zou een uitleenpunt kunnen komen. Voor het voortgezet onderwijs is de bibliotheek bezig om de mediatheekvoorziening te ondersteunen.
- **Nieuwe media.** De bibliotheken moeten een actieve speler worden, de digitale dienstverlening moet worden uitgebreid. Bibliotheken moeten opgenomen worden in netwerken. Er moet een landelijke BackOffice komen. Bibliotheken moeten de gebruiker opzoeken en dienstverlening op maat bieden.
- **Personeel.** Er gaan veel mensen met pensioen en er is weinig nieuwe instroom. Er zal hiervoor een masterplan moeten worden opgesteld.

4.5. Alternatieven

4.5.1. Alternatieven met voor- en nadelen

Op basis van de maatschappelijke functie (zie 4.2.), het proces van bibliotheekvernieuwing (zie 4.3.) en de vraag zoals die valt te destilleren uit het collegeprogramma, het Masterplan en de nota Sociaal Offensief zijn verschillende scenario's mogelijk.

In onderstaande tabel worden de voor- en nadelen van deze scenario's weergegeven. De scenario's 1 t/m 3 zijn ook opgenomen in de notitie "Bibliotheekbeleid". De overige scenario's zijn aanvullingen op deze notitie.

Alt.	Omschrijving	Voordelen	Nadelen
1	Hoofdvestiging en filialen blijven open, maar voldoen geen van allen aan de landelijke certificeringnormen.	Lage kosten	<ul style="list-style-type: none"> De bibliotheek zal achterop raken v.w.b. collectievernieuwing, innovatie en vernieuwing van de digitale dienstverlening De bibliotheek, en dus ook de bevolking van Almelo, wordt vanaf 2009 afgesloten van de landelijke en provinciale dienstverlening. Dat betekent dat de bibliotheek <ul style="list-style-type: none"> geen beroep meer kan doen op provinciale en landelijke gelden voor bibliotheekvernieuwing geen lokale varianten op Aladin en Gids! beschikbaar zijn voor de Almelse bevolking niet deel kan nemen aan de landelijke en provinciale uitleen- en reserveringservice via internet zodat de keuze voor inwoners van Almelo sterk achter gaat lopen.
2	Eén gecertificeerde hoofdvestiging en geen filialen.	De hoofdvestiging wordt in staat gesteld om alle certificeringnormen te halen,	<ul style="list-style-type: none"> Niet duidelijk is of in dit scenario aan de norm met betrekking tot lokale spreiding voldaan kan worden De bibliotheek kan haar maatschappelijke functie niet meer op wijkniveau uitvoeren Ongeveer eenderde van de klanten van de bibliotheek kan niet meer bediend worden vanaf de locatie waar ze dat nu gewend zijn, voor de dienstverlening aan de jeugd is dat zelfs de helft.
3	Handhaven hoofdvestiging en beide filialen, die allen aan de certificeringnormen voldoen.	De bibliotheek krijgt de kans om de komende jaren te functioneren op het niveau zoals dat landelijk van een professionele bibliotheek wordt verwacht en kan ook haar wijkgerichte functie blijven vervullen.	
4	Handhaven hoofdvestiging en filialen in alle MFA's, die allen aan de certificeringnormen voldoen.	Als 3, maar de wijkgerichte functie kan verder worden uitgebreid.	
5	Handhaven hoofdvestiging en beide filialen (die allen aan de certificeringnormen voldoen) en uitleenpunten in overige MFA's	Als 3, maar de wijkgerichte functie kan verder worden uitgebreid.	Een uitleenpunt heeft een beperkte maatschappelijke functie.
6	Handhaven gecertificeerde hoofdvestiging en uitleenpunten in alle MFA's	Bibliotheek dicht bij de wijken georganiseerd	Een uitleenpunt heeft een beperkte maatschappelijke functie.

4.5.2. Afweging alternatieven

In onderstaande tabel is een afweging gemaakt van de genoemde alternatieven tegen de hoofdlijnen van bibliotheekvernieuwing.

Hoofdlijn	Alt. 1	Alt. 2	Alt. 3	Alt. 4	Alt. 5	Alt. 6
1. De bibliotheek is er voor iedereen	+	-	+	++	++	+
2. De bibliotheekproducten zijn gemakkelijk toegankelijk	+/-	-	+	++	++	+/-
3. De bibliotheek staat midden in de samenleving	+/-	-	+	++	+	+/-
4. In de bibliotheek is niemand te oud of te jong om te leren	+/-	+/-	+	+	+	+
5. De bibliotheek is consequent vernieuwend	-	+	+	+	+	+

4.5.3. Keuze

Op grond van de afweging van de voor- en nadelen wordt voorgesteld om **te kiezen voor alternatief 3: Handhaven hoofdvestiging en beide filialen, die allen aan de certificeringnormen voldoen.**

Overwogen kan worden om op termijn de stap te maken naar alternatief 5, dus om in de overige MFA's een uitleenpunt van de bibliotheek onder te brengen.

4.6. Doelstellingen

In 2007 is het nieuwe benchmarksysteem voor bibliotheken in gebruik genomen. Hierin zijn, in lijn met de aspecten van bibliotheekvernieuwing, de volgende aspecten opgenomen:

1. Up to date collectie
2. Toegang tot informatie
3. Bedrijfsvoering
4. Adequaate personeelsbestand
5. Imago en bekendheid
6. Samenwerking met scholen
7. Actieve partner in netwerk
8. Programma's en cursussen
9. Ontmoeting en debat.

De bibliotheek heeft zelf reeds de volgende verbeterpunten voorgesteld:

- Invoeren van de zelfbedieningsbibliotheek, hiervoor geldt dat er flinke investeringen gedaan moeten worden voor de vernieuwing van de ICT infrastructuur
- Van de veelgevraagde items moeten meer exemplaren ter beschikking komen
- Invoeren van het zgn. lifestyleconcept" of "retailconcept", Dat wil zeggen dat de collectie en de overige diensten niet meer gepresenteerd worden op de klassieke manier, maar dat een vijftal "winkelformules" worden gepresenteerd waarbij de presentatie van de collectie en de andere activiteiten gegroepeerd worden aan de hand van een vijftal lifestyle's" die aan de marketing van vrijetijdsproducten zijn gelieerd
- Samen met de Lokale Omroep Almelo een beleid ontwikkelen waarbij de zgn. Internet 2.0 toepassingen (toepassingen op het gebied van internactieve doelgroepcommunicatie, zoals bijvoorbeeld internetradio, webblogging, podcasting etc.) voor een breed publiek toegankelijk worden gemaakt.

We stellen voor dat het bestuur/directie van de bibliotheek (per locatie)

- Een sterktezwakte analyse uitvoert
- Concrete (operationele) doelen formuleert, inclusief jaar van realisatie
- Maatregelen formuleert om deze doelstellingen te realiseren, inclusief jaar van realisatie
- Jaarlijks evalueert/rapporteert of de doelstelling zijn gehaald en/of eventueel extra maatregelen genomen moeten worden.

5. Middeleninzet

We stellen voor dat bestuur/directie van de bibliotheek voor 1 september 2008 aangeeft of met het thans beschikbare budget het gewenste niveau van dienstverlening, zoals vertaald naar doelen en maatregelen, kan worden bereikt. En tevens dat de bibliotheek zich maximaal inspant om externe geldstromen te genereren. De uitkomsten moeten dan meegenomen worden in de begroting voor 2009.

Wij stellen u voor te besluiten conform het bijgevoegde ontwerp-raadsbesluit.

ChristenUnie fractie,
Jan Veenstra

Bijlagen: Geen

Nr. begrotingswijziging: N.v.t.

De Raad van de Gemeente Almelo;

gezien het initiatiefvoorstel Bibliotheekbeleid

besluit:

1. Dat de hoofdvestiging en de beide filialen open moeten blijven
2. Dat deze vestigingen gecertificeerd moeten zijn
3. Bestuur/directie van de bibliotheek te vragen om voor 1 september 2008, op basis van het landelijke benchmarkstelsel bibliotheken:
 - a. Een sterktezwakte analyse uit te voeren
 - b. (Operationele) doelen te formuleren
 - c. Maatregelen te formuleren om deze doelen te bereiken en deze in jaarschijven vast te leggen
 - d. Aan te geven welk budget van de gemeente daarvoor nodig is en met welke externe gelden rekening is gehouden
4. Het college te verzoeken om de raad over de uitkomst te informeren
5. De uitkomsten te betrekken bij de begroting voor 2009
6. Dat de bibliotheek jaarlijks rapporteert of de maatregelen het gewenste resultaat hebben gegeven en/of aanvullende maatregelen zijn vereist
7. Dat de raad hierover jaarlijks wordt geïnformeerd.

Gedaan ter openbare vergadering van 27 mei 2008

de griffier, de voorzitter,

J.L.C. van der Heijden drs. M.A.J. Knip